

гр. Бургас, бул. „Ст. Стамболов” № 19, Директор: 056 810 082;
Зам.-директори: 056 810 096; Секретар: 056 530 690;
Канцелария: 056 810 083; www.pmgbs.com; e-mail: pmgbs@abv.bg

Утвърждавам:
Красимир Стоянов
Директор на ППМГ „Акад.Н.Обрешков”
Бургас

ЕДИННИ УЧИЛИЩНИ ПРАВИЛА ЗА ДЕЙСТВИЕ

в случаи на насилие, тормоз, инцидент и други критични ситуации

Настоящите правила имат за цел прилагането на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на по-сигурна училищна среда.

При създаването на правилата са спазени следните **принципи**:

- Нетолериране и нетърпимост към тормоза и насилието в ППМГ „Акад.Н.Обрешков” Бургас. Ангажираност от страна на всички възрастни в училище.
- Стремех към формиране на училищна общност, култура на социално компетентно поведение от страна на всички участници в училищния живот и взаимно уважение.
- Строги граници, които индикират неприемливото поведение, водещо до прояви на тормоз и насилие и прилагане на съответни мерки при преминаването на тези граници.

I. Правила:

1. В ППМГ „Акад.Н.Обрешков” Бургас всички участници в училищния живот се уважават взаимно (ученици, учители, ръководство, родители, непедагогически персонал).

2. Всички поддържат позитивен психологически климат и конструктивни отношения в дух на взаимно разбиране, сътрудничество и толерантност.

3. Всички в училище изпълняват съвместно и отговорно своите конкретни ангажименти по превенцията и справянето с училищния тормоз.

II. Определения:

Дефиниция на инцидент: Инцидент е всяко травматично събитие за дете, вследствие на което е наличен риск от увреждане на неговото физическо и/или психическо здраве.

Видове насилие: физическо, психическо, сексуално.

Дете в риск, по смисъла на т. 11 от §1 на Допълнителните разпоредби на Закона за закрила на детето е:

- а) чиито родители са починали, неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени, или детето е останало без тяхната грижа;
- б) което е жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание в или извън семейството му;
- в) за което съществува опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие;
- г) което страда от увреждания, както и от труднолечими заболявания, констатирани от специалист;
- д) за което съществува риск от отпадане от училище или което е отпаднало от училище.

Задължение за съдействие по чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за закрила на детето:

Това задължение има всеки, на когото стане известно, че дете се нуждае от закрила, като това лице е длъжно незабавно да уведоми дирекция "Социално подпомагане", Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи, т.е. достатъчно е алтернативното уведомяване и на една от тези институции. Това задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна.

III. Действия от страна на училището при инцидент или проява на насилие между ученици и върху ученици

1. Действия за прекратяване на насилието или травматичното събитие

- Служителят на гимназията, свидетел на случилото се или уведомен за него, се намесва незабавно, за да преустанови проявата на насилие или друго травматично събитие.

2. Приоритетна грижа за здравето на всички ученици, участници в инцидента или насилието.

- Служителят на гимназията, свидетел на случилото се или уведомен за него, **сигнализира незабавно медицинското лице в училище**, за установяване нуждата от

намеса на Бърза неотложна медицинска помощ. /Медицинското лице извършва преглед и сигнализира Бърза помощ, при нужда, след което описва състоянието, интервенцията и причината за нея в медицинския журнал/.

3. **Незабавно се сигнализира** за случилото се:

3.1. **директора** на училището и **класния ръководител**;

3.2. **родителите /настойниците, попечителите, други лица, при които детето е настанено като мярка за закрила на детето/ на учениците** – пострадали от насилие или инцидент и тези, които са упражнили такъв.

3.3. **Дирекция „Социално подпомагане“ /ДСП/**. Компетентна да предприеме мерки за закрила е тази дирекция, която е по настоящ адрес на детето, това е адресът, на който детето пребивава. В случай на по-голяма оперативност и спешност може да се сигнализира дирекция „Социално подпомагане“ по местонахождение на училището по телефон, факс, електронна поща /данни за телефони, факс, електронна поща на дирекции „Социално подпомагане“ на територията на цялата страна са поместени на сайта на Агенцията за социално подпомагане /www.asp.government.bg/. До 24 часа от случилото се, сигналът се подава и писмено до ДСП.

3.4. При невъзможност за осъществяване на контакт с дирекция „Социално подпомагане“ сигналът за инцидента и предприетите действия или за проявата на насилие може да се подаде на **Националната телефонна линия за деца 116 111 към Държавната агенция за закрила на детето**, която е с национално покритие, денонощна и безплатна. Сигнал може да бъде подаден до Държавната агенция за закрила на детето и устно, по телефона, по факс, по електронна поща. Данни за териториалните поделения на Държавната агенция за закрила на детето, до които може да се подаде сигнал, са налични на официалната електронна страница www.sacp.government.bg.

3.5. **Органите на МВР** /инспектор Детска педагогическа стая, оперативен работник/

4. **При нужда от Кризисна интервенция**: В случай на травматично /кризисно/ събитие, настъпило за група ученици, вследствие на участие или присъствие на инцидента или упражнено насилие, водещо до риск от увреждане на физическото или психическо здраве, е възможно да се сезира Държавната агенция за закрила на детето, с искане за провеждане на кризисна интервенция. Кризисна интервенция може да се осъществи и от Министерството на образованието и науката – от психолози от Националната мобилна група за психологическа подкрепа.

5. **Регистрация на инцидента или проявата на насилие**: В тези случаи от страна на училищното ръководство се предприемат приоритетни и спешни мерки в грижа за здравето на ученика/учениците и сигнализиране на заинтересованите страни – родители, директор на училище, дирекция „Социално подпомагане“, след което случаят **се регистрира в**

Дневник, създаден във връзка с Механизма за противодействие на тормоза и насилието. Обособява се **досие**, в което се прилагат писмените обяснения на служители, очевидци на случилото се, опис на хронологично предприетите действия и постигнати резултати в опазване на физическото и психическо здраве на децата – участници в инцидента и/или проявата на насилие. В случай на тормоз задължително се предприемат и действия по разработения алгоритъм към Механизма за противодействие тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

Допълнителни действия в случай на упражнено насилие върху ученик от страна на

служител в образователната институция – При насилие на възрастен над дете незабавно се подава сигнал към ОЗД и/или полиция и се свиква Координационния механизъм за дете в риск. Директорът на образователната институция предприема незабавни действия за проверка на фактите и обстоятелствата по случая, след което изготвя доклад за резултатите, който представя на вниманието на началника на съответното регионално управление на образованието и на органите на МВР. С пострадалото дете разговаря психолог или педагогически съветник, който прави оценка и изготвя становище.

6. Екипно обсъждане на случая, с оглед превенция на инциденти и прояви на насилие – задължително случаите на инциденти и тормоз се обсъждат на заседание на екипа, създадан във връзка с Механизма за противодействие на тормоза и насилието във всяка образователна институция, с участието на социални работници от отдела за закрила на детето към дирекция „Социално подпомагане“, за анализ на случилото се и причините, които са го породили, както и планиране на мерки и действия, изпълнението на които ще доведат до трайно намаляване на случаите на насилие между деца, ученици и върху тях, и до снижаване на броя на инцидентите.

7. Привличане на външни специализирани доставчици на услуги за подкрепа на екипа за справяне със създалата се ситуация и минимизиране на рисковете, както и предотвратяване на ескалиране на напрежението. Информация за доставчиците на социални услуги може да бъде получена от официалната електронна страница на ДАЗД /секция „Лицензиране“ – подменю „Регистри“ – „Регистър на издадените лицензи“, или на посочения в т. 3.4. телефон за връзка, както и от отделите за закрила на детето, за наличните социални услуги на територията на всяка община.

IV. Задължения на персонала, произтичащи от Механизма за противодействие на тормоза и насилието

1. Училищен координационен съвет

- Извършва анализ и обобщаване на резултатите от изследването и оценката на тормоза.
- Изготвя план за противодействие на тормоза след анализ на изследването и оценка на ситуацията в гимназията.
- Проследява и координира дейностите за превенция на тормоза и насилието на ниво училище.
- Обсъжда и приема процедурите за докладване, регистриране и проследяване на случаите на тормоз.
- Прави мотивирани предложения до директора с цел подобряване на работата.
- Подпомага класните ръководители с материали или консултации със специалисти, съдейства за организиране на периодични обучения на учителите по темата за насилието.
- Разглежда прояви на насилие от второ и трето ниво от страна на ученици в гимназията като прави оценка на риска и дава становище за инициране на работа по случай.
- Насочва родители за ползване на различни услуги в общността.

2. Ръководство

- Ръководството на училището създава необходимите условия и предпоставки за изграждане на позитивен психо-социален климат и конструктивни взаимоотношения в дух на толерантност, сътрудничество и партньорство.
- Контролира дейностите по превенция на насилието и тормоза и интервенция в случаите на тормоз.
- Осигурява обучение на служителите си във връзка с превенцията на насилието и тормоза.
- Осъществява взаимодействие с извънучилищни институции и организации, имащи отношение към проблема.
- Насърчава и поощрява просоциалното поведение и добрите взаимоотношения чрез подходящи форми – грамоти, организиране на конкурси, инициативи, форуми, кампании и др.

3. Педагогически съветник

- Всяка година подготвя анкети и тестове за оценка на ситуацията в училище във връзка с тормоза, а също така подпомага дейността на класните ръководители за провеждане на изследването.
- Участва в дейността на Училищния координационен съвет за противодействие на насилието и тормоза.
- Съвместно с членовете на УКС извършва анализ и обобщаване на резултатите от анкетирането и ги представя на Педагогически съвет / Общо събрание.
- Разработва теми във връзка с насилието и тормоза за час на класа.
- Планира конкретни дейности по превенция на насилието на ниво училище – отбелязване на празници, участие в различни инициативи, прилагане на различни форми на групова работа: провеждане на дискусии с учениците, ролеви игри, психологични тренинги, решаване на казуси, прожектиране на подходящи филми и други мероприятия.
- Съхранява дневника за случаите на тормоз.
- Участва в екипите за работа по случай.

4. Класни ръководители

- Осигуряват участието на учениците в класа си в анкетни и други проучвания за оценка на ситуацията във връзка с насилието на ниво клас и училище; запознават учениците в часа на класа с основна информация от Механизма за противодействие на насилието и тормоза, включват в часовете на класа подходящи теми или дейности, посветени на справянето с агресивното и деструктивно поведение. С помощта на учениците изработват правила на поведение за дадения клас във връзка с тормоза и договарят процедура, в случай на нарушаване на правилата. Правилата и последиците се пишат на постери и се поставят на видно място в класната стая, за да могат учениците да се придържат към тях в конкретни ситуации.
- Планират конкретни дейности по превенция на насилието на ниво клас: провеждане на дискусии, решаване на казуси, работа по групи, прожектиране на подходящи филми.
- Реагират при всеки опит за насилие над ученик в клас, съгласно утвърдените процедури и приетите правила и последици.
- В случай на прояви на насилие от ученици в класа провеждат разговори със страните, уведомяват родителите на учениците и планират дейности за обща подкрепа на учениците, съгласно Механизма и Наредбата за приобщаващо образование.
- Запознават учениците и родителите с процедурата за съобщаване на случаи на тормоз и насилие.

- Всеки инцидент или проява на тормоз от второ и трето ниво описват в дневник за случаите на тормоз, съхраняван от педагогическия съветник.
- Участват в работата на екипа, сформирани по конкретен случай на ученик от класа им.
- Провеждат периодично превантивни занятия по проблемите на тормоза, като могат да привличат различни специалисти, например от Центъра за превенция на насилието, Местната комисия за борба срещу противообществени прояви на малолетни и непълнолетни и др. Информират учениците за националната телефонна линия за деца в риск 116 111.
- Информират родителите за дейностите по Механизма, както и за приетите правила и процедури. Съдействат за включването им в дейностите на ниво училище.

5. Учители, които не са класни ръководители

- Включват темата за насилието в учебни единици, при които това е възможно.
- Поощряват поведение на сътрудничество и взаимопомощ.
- Познават и използват установената система за информиране и съобщаване за случаи на тормоз над ученици.

6. Дежурни учители

- Спазват стриктно утвърдения от директора график за дежурство.
- Реагират според утвърдените процедури в ситуации на насилие по време на дежурството им.
- Оказват съдействие на всеки (служител или ученик в гимназията), съобщил за установени от него нарушения на ученици и уведомяват училищното ръководство.

7. Непедагогически персонал (секретар, домакин, ЗАС, хигиенисти, портиер и други)

- Полагат грижи за предотвратяване на насилнически действия в училищните помещения, за които отговарят.
- Познават основните принципи на действие при наличието на прояви на насилие и ги прилагат.
- Не допускат прояви на насилие и съобщават за тях на класен ръководител, педагогически съветник, заместник-директор, директор.

V. Процедура за информиране и съобщаване на случаи

- Ако ученик стане жертва на тормоз трябва да уведоми класния си ръководител и да обсъди с него ситуацията и начина за разрешаване на проблема, в съответствие с утвърдените правила на класа. Ученици, които са станали свидетели на насилие,

упражнено спрямо техен съученик, не трябва да остават пасивни, а е необходимо задължително да информират класния си ръководител за това. За случилото се може да бъдат уведомени и педагогическия съветник или училищното ръководство.

- Всеки класен ръководител може да договори с учениците си от класа и други форми и начини за съобщаване на случаи на тормоз в паралелката.

- Всеки учител и служител, наблюдавал ситуация на насилие между ученици, е длъжен да се намеси, за да я прекрати и впоследствие да информира класния ръководител на учениците и училищното ръководство. Според нивото на проявата на насилие (т.е. при второ или трето ниво) се информира и УКС чрез описание на ситуацията в дневника за случаи на тормоз, съгласно приложението към Механизма. УКС заседава по случая и набелязва мерки с цел намаляване инцидентите.

VI. Дейности по интервенция на ниво клас (отнасят се до всички ситуации на насилие и тормоз според приетата класификация)

- Обсъждане между децата/учениците и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем, влиянието върху всички участници и свидетели, последствията, както и възможните решения.

- Съвместни действия между класен ръководител или учител и педагогически съветник и включване на външни специалисти.

-Може да се организират допълнителни занятия с целия клас с подкрепата на педагогическия съветник. За целта би могъл да се покани и външен за училището специалист.

- Използване на посредник при разрешаване на конфликта.

- Провеждане на тематична родителска среща.

- Провеждане на консултации с деца, жертва на тормоз или упражнили тормоз.

- Насочване на ученици, застрашени от противообществени прояви , към допълнителни извънкласни и извънучилищни дейности и мероприятия, с цел превенция на проблемното поведение.

Взаимодействие с родителите

Партньорството с родителите за съдействие по **превенция** на насилието и тормоза може да се осъществява чрез:

- Провеждане на тематична родителска среща.

- Разговори и беседи с родители на учениците, застрашени от противообществени прояви.

- Покана към родители, които да се включат, като представят своите професии и интереси, така че да направят видима връзката между образованието и приложението му в живота.
- Идентифициране на родители, които могат да бъдат посредници за осъществяване на връзка между училището и други организации и институции, както и родители-специалисти от областта на помагащите професии.

Партньорство с родителите в случаи на **интервенция**: необходимо е родителите на участващите в ситуацията на насилие или тормоз деца да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от институцията действия за разрешаване на ситуацията.

- Взаимодействие на родители и учители при решаване на конфликти между ученици.
- Включване на родители на проблемни ученици в мероприятия и дейности на класа и училището, с цел приобщаването им към училищния живот и ангажирането им с живота на децата им в училище и др.

VII. Нива на насилие и тормоз - предприемане на съответните действия и документиране на ситуацията в Дневника със случаи

На първо ниво „Нарушаване на правилата“: Ситуациите не се регистрират.

1. Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници.
2. Уведомяване на родител от класния ръководител.
3. Предприемане на индивидуални разговори с участниците от класния ръководител. Прилага се подход за „Възстановяване на щетата“.
4. Мерки и действия от страна на кл.ръководител и проследяване на изпълнението им.

На второ ниво „Повтаряне на едни и същи нарушения на правилата или насилие с по-сериозни последици - тормоз“: Ситуациите на тормоз се описват в дневника за ситуации на тормоз и се предприема работа по случая. Възстановяване на щети при наличие на такива.

1. Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници.
2. Кл.ръководител подробно се информира за случилото се от всички участници и свидетели в ситуацията на насилие.
3. Класният ръководител съобщава на Координационния съвет за случая. Прави се оценка на случая и по преценка директорът подава сигнал от името на институцията до ОЗД и/или полицията и се инициира работа по случая.
4. Уведомяване на родител.

5. Мерки и действия – работа на координационния съвет: анализ на ситуациите от регистъра и предприемане на работа по случая.

6. Проследяване на изпълнението на предприетите мерки и действия.

На второ ниво действията се предприемат от кл.ръководител, заедно с пед.съветник, председател или представител на координационния съвет и задължително участие на родител, като се уведомява директора.

На трето ниво „Системна злоупотреба, както и ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето, за които и да е от участниците в ситуацията“: Ситуациите на тормоз от трето ниво се описват в дневника за случаи на тормоз, като по тях се предприема интензивна работа по случая.

1. Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници.

2. Класният ръководител подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие.

3. Незабавно се уведомява директорът и се подава сигнал към ОЗД и/или полицията.

4. Уведомяване на родител.

5. Консултации – предприемане на индивидуални разговори с участниците.

6. Предприемане на мерки и действия от страна на Координационния съвет и интензивна работа по случай. Информирание и насочване към други служби и/или услуги от страна на директора. Ако друга организация или услуга е въввлечена в работата с детето или ученика, институцията установява връзка с тези организации или услуги и синхронизира дейностите.

7. Проследяване на изпълнението на предприетите мерки и действия.

- Действията на ниво институция се предприемат от директора заедно с координационния съвет със задължителното участие на родител и компетентни власти, организации и услуги.

- Възстановяване на щети при наличие на такива.

VIII. Процедури за регистриране, докладване и разглеждане на случаи на насилие и тормоз сред учениците. Инициране на работа по случай.

Всяка ситуация на тормоз от второ и трето ниво, съгласно Механизма, трябва да бъде регистрирана и описана в Дневника на училището за случаи на тормоз от учителя, който я е наблюдавал. Дневникът се съхранява при педагогическия съветник. Всяка описана в дневника ситуация трябва да съдържа следната информация: дата,

група/клас, участници, описание на случилото се, вид насилие и ниво, какво е предприето като действие, имена и подпис на служителя, регистрирал ситуацията. На базата на вписаните ситуации координационният съвет извършва анализ и оценка на риска от продължаване на насилието и тормоза. От анализа координационният съвет дава становище за индивидуална работа по случай с дете, което се намира в ситуация на риск по смисъла на Закона за закрила на детето и Закона за предучилищното и училищното образование, предлага мерки и конкретни интервенции, които могат да бъдат индивидуална, групова работа и др. Координационният съвет дава становище и насочва ученика към допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете в риск.

Инициране на работа по случай, включително насочване на случая към други служби

При случаи от трето ниво, както и по преценка при случаи от второ ниво, незабавно се уведомява Дирекция „Социално подпомагане“ (Отдел „Закрила на детето“ – ОЗД) и/или полицията. Уведомените институции започват проверка на сигнала по реда на *Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция*, в който следва се включи представител на институцията. Индивидуалната работа по случай с дете се осъществява интегрирано от мултидисциплинарен екип. При становище от координационния съвет в училището за инициране на работа по случай или ако не се свика *Координационен механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция*, психологът следва да иницира работа по случай с детето в училището. **Детето и неговите родители могат да бъдат насочени към програми и услуги в общността.** Информация за социалните услуги в общността за деца /списък на лицензираните доставчици на услуги/ и съответно координатите на дадените институции са качени в сайта на гимназията, раздел „Превенция на агресията”.

IX. Действия при насилие на дете/ученик срещу член на екипа на институцията

Действието се прекратява незабавно от възрастен, който е в близост до мястото на извършеното насилие. Оказва се помощ в случай, че има пострадал/пострадали. Детето трябва да бъде отделено с оглед на възстановяване на сигурността. Отделянето на детето може да бъде временно до успокояването му, осъществява се психологическо консултиране/кризисна интервенция. Уведомяват се родителите на детето.

С детето започват дейности за установяване на причините, изясняване на ситуацията, оценка на проблема. С него задължително разговаря психолог или педагогически съветник. Училището организира провеждане на педагогически съвет, на който се разглежда проявата на ученика, пед.съветник изразява мнение по случая и съветът взема решение за последващи действия спрямо ученика. Прави се план за работа с детето.

Х. Действия в случай на инцидент, който поставя в риск и уврежда живота и/или здравето на ученик

Учителите или служителите действат в следната последователност:

- прекратяват конфликта и извеждат пострадалото дете от опасната зона ;
- оказват първа помощ и/или търсят такава от медицинското лице в училището;
- при непосредствена опасност за здравето и живота на пострадалото дете се обаждат на телефон 112;
- уведомяват веднага училищното ръководство, медицинското лице, педагогическия съветник, класния ръководител;
- класният ръководител от своя страна уведомява родителите/настойниците на детето;
- описват ситуацията писмено в протокола за отговор на насилие.

ХІ. Действия при установяване, че дете е жертва на насилие или е в риск от такова

Всеки служител на ППМГ „Акад.Н.Обрешков”, на когото стане известно, че дете е в риск и се нуждае от закрила, следва незабавно да уведоми директора на училището, заместник-директора или педагогическия съветник. След проверка на случая директорът подава сигнал до Отдел „Закрила на детето”.

Изготвил: Училищен координационен съвет за противодействие на насилието и тормоза (УКС):

Председател: Красимира Димитрова – зам.-директор по УД

Членове:

1. Венета Колева – педагогически съветник
2. Тонка Михова – старши учител по математика
3. Милена Башова – учител по математика